

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów
systemowych w zakresie indywidualizacji nauczania
realizowanych przez organy prowadzące szkoły
w ramach
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**

(zatwierdzam)

NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Warszawa, 1 stycznia 2012 r.

1. Podstawa prawna

1. Zgodnie z art. 28 ust. 1, pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712) projekty systemowe polegają na realizacji zadań publicznych przez podmioty działające na podstawie odrębnych przepisów, w zakresie określonym przepisami prawa i dokumentami strategiczno-programowymi przyjętymi przez Radę Ministrów. Ustawa, w art. 26 ust. 1 pkt 8, stanowi jednocześnie, że do zadań Instytucji Zarządzającej należy określenie realizacji systemu operacyjnego zawierającego zestawienie zasad oraz zadań dotyczących wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) obowiązujących Instytucję Zarządzającą PO KL, Instytucje Pośredniczące oraz Instytucje Wdrażające (Instytucje Pośredniczące II stopnia).
2. Niniejsze Zasady zostały opracowane na podstawie następujących aktów prawnych:
  - a) rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (DZ. U. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/25);
  - b) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego szczegółowe przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (DZ.U UE z dnia 27 grudnia 2006 r., L 371/1);
  - c) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, późn. zm.);
  - d) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, późn. zm.);
  - e) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, Nr 161, poz. 1078 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 28, poz. 143, późn. zm.);
  - f) Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674 z późn. zm.);
  - g) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487 z późn. zm.).oraz następujących dokumentów:
  - a) Program Operacyjny Kapitał Ludzki, zaakceptowany przez Radę Ministrów i przyjęty przez Komisję Europejską;
  - b) Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zatwierdzony przez Instytucję Zarządzającą PO KL;
  - c) Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;

- d) Zasady finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
  - e) Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
3. Zasady należy stosować z uwzględnieniem aktów prawnych i dokumentów wymienionych powyżej oraz w oparciu o odpowiednie przepisy ustawodawstwa krajowego i wspólnotowego, a w szczególności w oparciu o ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572, tekst jednolity, późn. zm.).

2. Informacje ogólne

1. W ramach Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych* oprócz wyłanianych w trybie konkursowym programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, przewidziano realizację programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej w kontekście wdrażania nowej podstawy kształcenia ogólnego, które realizowane są w trybie systemowym. Analogiczny typ operacji wprowadzono w Poddziałaniu 3.3.3, w którym beneficjentem systemowym jest Minister będący organem prowadzącym dla szkół podstawowych artystycznych.
2. Wprowadzenie powyższego typu projektu do *Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL* oraz jego realizacja w trybie systemowym wynika z konieczności włączenia wszystkich szkół podstawowych w realizację nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, której charakter wymaga wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju. Ww. podstawa programowa została opracowana w ramach Priorytetu III PO KL, dlatego jej wdrożenie w ramach Priorytetu IX jest celowe ze względu na zachowanie komplementarności wewnątrz programowej.
3. Projekt „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I- III szkół podstawowych” jest kluczowym elementem polityki oświatowej. Działania projektu są spójne i wzajemnie uzupełniające się z działaniami realizowanymi w ramach projektów systemowych, realizowanych przez MEN i beneficjentów systemowych. Projekt w zakresie indywidualizacji oznacza wsparcie działań szkoły na ważnym, pierwszym etapie edukacyjnym w realizacji treści i wymagań, określonych w nowej podstawie programowej i wypracowanych w ramach projektu systemowego MEN „*Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem zgodności z wymogami gospodarki opartej na wiedzy*”. Wpisuje się również w nową koncepcję udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz kształcenia specjalnego polegającą na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych uczniów, a także rozwijaniu ich zainteresowań i uzdolnień jak najbliżej, w środowisku ich nauczania i wychowania. Indywidualizacja pracy z uczniem w ramach obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjno – wychowawczych będzie stałym elementem nowej jakości procesu kształcenia i wychowania. Efekty działań realizowanych w projekcie będą monitorowane poprzez wybrane działania projektów systemowych w ramach Priorytetu III, w co najmniej dwojaki sposób:
  - badania dotyczące jakości i efektywności kształcenia, prowadzone w rozpoczętym w 2009 r. projekcie realizowanym przez Instytut Badań Edukacyjnych i raporty z badań, w tym coroczny raport o stanie oświaty,

będące jednym z rezultatów projektu oraz ewaluację na wybranej próbie organów prowadzących, realizujących projekty systemowe w ramach Poddziałania 9.1.2 POKL w zakresie indywidualizacji procesu nauczania.

- Minister Edukacji Narodowej, ustalając podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa przez kuratorów oświaty w latach szkolnych 2011/2012 oraz 2012/2013, uwzględni wśród zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego – monitorowanie indywidualizacji procesu nauczania w szkołach.
4. Dokument określa zasady przygotowania, realizacji oraz rozliczania projektów systemowych dotyczących realizacji programów indywidualizacji nauczania w ramach Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych*, zwanych dalej „projektami systemowymi”.
  5. Projekty systemowe są nadzorowane przez Instytucje Pośredniczące lub Instytucje Pośredniczące II stopnia.
  6. Niniejszy dokument w szczególności określa:
    - a) zasady przygotowania projektu systemowego;
    - b) zadania beneficjentów systemowych oraz innych instytucji w zakresie realizacji projektu systemowego;
    - c) formy wsparcia realizowane w ramach projektu systemowego;
    - d) system realizacji projektów systemowych;
    - e) zasady finansowania projektu systemowego;
    - f) zasady rozliczania i monitorowania projektu systemowego;
    - g) sposób podziału środków na poszczególne województwa;
    - h) sposób indykatywnego podziału środków dla poszczególnych beneficjentów systemowych w ramach projektów systemowych.
  7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych Zasadach, obowiązują reguły wynikające z innych dokumentów programowych składających się na *System Realizacji PO KL* lub ustalenia doprecyzowane przez IP/IP2 oraz IZ PO KL.

3. Plan działania

1. Plan działania dla Priorytetu IX, przygotowujący na zasadach określonych w dokumencie *Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, uwzględnia w Poddziałaniu 9.1.2 projekty systemowe organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, w tym szkoły specjalne (z wyłączeniem szkół podstawowych artystycznych, o których mowa w rozdziale 2 pkt 1.).
2. Opis projektu systemowego zawiera w szczególności:
  - liczbę wszystkich organów prowadzących szkoły podstawowe realizujących programy indywidualizacji w danym regionie,

- okres realizacji projektów mieszczący się w przedziale czasowym: 2010/2011¹ – 2013,
- kwotę przeznaczoną na realizację projektów systemowych nie wyższą niż określona w załączniku nr 1 do niniejszych Zasad,
- kryteria dostępu, w tym kryterium dotyczące liczby szkół objętych wnioskiem, która powinna wynosić co najmniej 70 % wszystkich szkół podstawowych podlegających danemu organowi prowadzącemu, w przypadku, gdy organ prowadzący szkoły przystępuje po raz pierwszy do realizacji projektu indywidualizacji².

Opisu projektów systemowych, w tym określenia kwoty oraz czasu trwania projektów, w Planie działania dokonuje Instytucja Pośrednicząca lub Instytucja Pośrednicząca II stopnia. W tym celu IP/IP2 może wykorzystać informacje uzyskane od Kuratora Oświaty (KO), który zobowiązany jest do informowania organów prowadzących o możliwości realizacji projektów systemowych oraz zbierania informacji dotyczących chęci realizacji projektów systemowych przez poszczególne organy prowadzące. Informacje uzyskane od KO pozwolą IP/IP2 zaplanować realizację projektów w poszczególnych latach. Na prośbę Instytucji Pośredniczącej, Kurator Oświaty przedstawia informację w powyższym zakresie na posiedzeniu Podkomitetu Monitorującego PO KL, w czasie umożliwiającym ich wykorzystanie w pracach nad Planem działania.

4. Algorytm podziału środków na realizację projektów systemowych pomiędzy województwa i organy prowadzące

1. Podział środków na poszczególne województwa został dokonany przez zastosowanie następującego algorytmu:
2. Według danych z SIO na wrzesień 2008 r., w Polsce znajduje się 14 118 szkół podstawowych obejmujących nauczaniem 1 094 915 uczniów w klasach I-III, z czego 9 168 szkół w klasach I-III liczy 1-69 uczniów, a 4 950 szkół klasach I-III liczy 70 uczniów i więcej. Dane te obrazuje poniższa tabela:

	Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów w klasach I-III ogółem
obejmujące w klasach I-III od 1 do 69 uczniów	9 168	302 443
obejmujące w klasach I-III 70 uczniów i więcej	4 950	792 472
Suma	14 118	1 094 915

3. Kwota 150 000 000 € przeznaczona na realizację projektów została podzielona pomiędzy regiony, w taki sposób, aby umożliwić organom prowadzącym zapewnienie realizacji szkolnych programów indywidualizacji zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Algorytm podziału opiera się o liczbę uczniów w klasach I – III szkół podstawowych oraz

¹ W zależności od decyzji podjętych przez regionalne IP/IP2.

² Zapis ten nie dotyczy projektów indywidualizacji realizowanych w Priorytecie III PO KL. W przypadku organów prowadzących o zasięgu ogólnokrajowym kryterium ma zastosowanie wyłącznie do szkół, które mają siedzibę na terytorium danego województwa.

uwzględnia organizację sieci szkolnej (wielkość szkół) zwiększając skalkulowaną wielkość środków dla organów prowadzących szkoły „małe”, liczące w klasach I – III nie więcej niż 69 uczniów.

4. Algorytm podziału jest następujący:

- a) Alokacja dla regionu jest sumą kwot skalkulowanych dla poszczególnych organów prowadzących na jego terenie.
- b) Kwota skalkulowana dla organu prowadzącego (wstępna kwota kalkulacyjna) jest sumą iloczynu kwoty 30 000 PLN i liczby szkół „małych” (nie więcej niż 69 uczniów w klasach I – III) oraz iloczynu kwoty 453,30 PLN i liczby uczniów w klasach I – III w pozostałych szkołach podstawowych (liczba uczniów w klasach I-III 70 lub więcej) prowadzonych przez dany organ³.

5. Środki na realizację projektów systemowych przekazywane są organom prowadzącym zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

6. Tabela z podziałem środków na poszczególne województwa stanowi załącznik do niniejszych Zasad (załącznik nr 1). Kwoty przypisane poszczególnym województwom są kwotami na cały okres programowania, a IP/IP2 mogą same zdecydować o ich podziale na kolejne lata.

7. Podział środków w województwie na poszczególne organy prowadzące należy do decyzji IP/IP2, przy wstępnym założeniu, że szkoła jak i organ prowadzący nie może otrzymać kwoty mniejszej, niż wstępna kwota kalkulacyjna.

Podział środków na projekty systemowe w organach prowadzących

1. Na poziomie realizacji szkolnych programów indywidualizacji IP/IP2 podejmuje decyzje o podziale środków w województwie na podstawie rozeznania potrzeb i analizy sytuacji problemowej w szkołach w regionie. Kwota przyznana danemu organowi prowadzącemu może być więc, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb, niższa, bądź w przypadkach wskazanych dalej - wyższa, niż wstępna kwota kalkulacyjna, określona dla szkół podlegających danemu organowi prowadzącemu, objętych wnioskiem o dofinansowanie.

- a) W przypadku, gdy dana szkoła na podstawie przeprowadzonej diagnozy zgłasza zapotrzebowanie na środki finansowe o niższej niż wstępna kwota kalkulacyjna wartości, wówczas organ prowadzący może podjąć decyzję o zwiększeniu środków przeznaczonych na realizację działań projektowych w pozostałych szkołach, przy jednoczesnym zachowaniu ogólnej kwoty kalkulacyjnej dla wszystkich szkół podlegających danemu organowi, objętych danym wnioskiem o dofinansowanie lub ewentualnie zrezygnować z części środków, jakie mogłyby zostać mu przyznane. O podziale środków niewykorzystanych decydują organy prowadzące na poziomie konstruowania wniosku o dofinansowanie projektu, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby tych szkół.

---

³ W przypadku zwiększonego zapotrzebowania organów prowadzących spowodowanego większą ilością uczniów w klasach I-III (w klasach poniżej 69 uczniów lub w klasach powyżej 70 uczniów) czy też większą liczbą szkół niż przewidują to dane SIO z września 2008, Instytucja Pośrednicząca PO KL może dokonać modyfikacji algorytmu w celu proporcjonalnego podziału środków dla wszystkich organów.

- b) W przypadku stwierdzenia przez IP/IP2, iż dany organ prowadzący nie wykorzysta wszystkich, wynikających z wstępnych kalkulacji, środków finansowych lub w przypadku stwierdzenia oszczędności na etapie realizacji zakontraktowanych projektów oraz konstruowania wniosku o płatność IP/IP2 może podjąć decyzję o przeprowadzeniu dodatkowego naboru wniosków o dofinansowanie projektów systemowych lub o innym sposobie rozdysponowania dodatkowych środków pomiędzy pozostałe organy prowadzące, a także organy prowadzące, które wzięły już udział w projekcie. W takim przypadku IP/IP2 jest zobowiązana do opracowania i podania do publicznej wiadomości algorytmu podziału środków niewykorzystanych oraz warunków ubiegania się beneficjentów systemowych o dodatkowe środki, przy założeniu, że każdy projekt musi bezwzględnie opierać się o potrzeby rzeczywiście zdiagnozowane w zakresie indywidualizacji nauczania.
2. Kwota środków finansowych uzgodniona pomiędzy IP/IP2 a szkołą, jak i organem prowadzącym przeznaczona jest na cały okres realizacji projektu.
  3. Projekty systemowe realizowane są w latach 2010 – 2013. IP/IP2 może wybrać strategię realizacji projektów indywidualizacji dostosowaną do potrzeb danego regionu, np. ograniczając czas ich realizacji na lata 2011 – 2013. Jednocześnie należy podkreślić, że w roku 2010 nastąpiło rozpoczęcie wdrożenia reformy polegającej na zindywidualizowaniu nauczania w klasach I-III szkół podstawowych. Reforma ta w roku 2011 rozszerzona została na regiony, które nie rozpoczęły realizacji projektów w roku 2010. Bez względu na rok przystąpienia do realizacji projektów, w roku 2013 wszystkie regiony osiągną ten sam efekt w zakresie indywidualizacji nauczania⁴.
  4. Organ prowadzący może aplikować o środki na realizację projektu w ramach czasowych, o których mowa powyżej, w terminach i na zasadach określonych przez IP/IP2.
  5. Instytucja Pośrednicząca określa termin składania wniosków o dofinansowanie przez organy prowadzące. Instytucja Pośrednicząca lub Instytucja Pośrednicząca II stopnia podaje ustalony termin składania wniosków o dofinansowanie projektów do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej oraz informuje o nim Kuratorium Oświaty. Ustalając termin składania wniosków o dofinansowanie Instytucja Pośrednicząca bierze pod uwagę organizację roku szkolnego oraz czas potrzebny na ocenę i zakontraktowanie projektów systemowych.
  6. Co do zasady beneficjentem systemowym projektów indywidualizacji nauczania są wszystkie organy prowadzące szkół publicznych i niepublicznych w tym szkół specjalnych, w których realizowane są projekty. Instytucja Zarządzająca PO KL dopuszcza odstępstwo od tej zasady umożliwiając Instytucjom Pośredniczącym powierzenie funkcji beneficjentów systemowych wybranym organom prowadzącym, które zawiążą partnerstwo z pozostałymi organami prowadzącymi szkół na podstawie art. 28a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz zgodnie z Zakresem realizacji projektów partnerskich określonym przez IZ PO KL. W przypadku decyzji Instytucji Pośredniczącej o powierzeniu funkcji beneficjenta systemowego wybranemu lub wybranym organom prowadzącym, tworzącym partnerstwo z pozostałymi organami prowadzącymi szkół, Instytucja Pośrednicząca zapewni otwarty system naboru zainteresowanych organów prowadzących do partnerstwa gwarantujący powszechny system realizacji projektów (tj.

---

⁴ W przypadku, gdy utrzymanie wskazanego w przedmiotowych Zasadach terminu realizacji projektów, określonego na lata 2010/2011 - 2013 jest niemożliwe z przyczyn niezależnych od Beneficjentów (późne podpisanie umowy, wydłużenie procedur przetargowych itp.) możliwe jest wydłużenie okresu ich realizacji do 2014 roku, tak aby działania podejmowane w ramach projektów obejmowały pełny rok szkolny 2013/2014.

taki w którym każda zainteresowana szkoła za zgodą jej organu prowadzącego będzie mogła zostać objęta projektem).

5. Założenia merytoryczne dotyczące projektów systemowych

Zakres realizacji projektów systemowych

1. W ramach projektu systemowego organów prowadzących szkoły mogą być finansowane :
  - a) Zajęcia dodatkowe, będące kontynuacją bądź uzupełnieniem indywidualizacji pracy z uczniem w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, o których mowa w standardzie II, wspierające indywidualizację procesu dydaktycznego, w zależności od rozpoznanych potrzeb uczniów klas I – III szkół podstawowych, (zgodnie ze standardem V określonym w *Opisie standardów kształcenia*, stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszych Zasad), a w szczególności:
    - zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji;
    - zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych;
    - zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy;
    - zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej;
    - gimnastyka korekcyjna dla dzieci z wadami postawy;
    - specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (np.: hipoterapia, muzykoterapia, dogoterapia) dla dzieci, w tym dzieci niepełnosprawnych;
    - zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych.

Katalog zajęć jest katalogiem otwartym, a ocena zasadności wprowadzenia danych zajęć dokonywana jest na etapie diagnozy i przygotowywania wniosku.

- b) Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły w materiały dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt (np.: specjalistyczne oprogramowanie, pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: wady wymowy, dysleksja, wady postawy, zaburzenia koordynacji ruchowej) niezbędne do realizacji zaplanowanych w szkole zajęć dodatkowych, wynikających z procesu indywidualizacji (zgodnie ze standardem IV określonym w *Opisie standardów kształcenia*, stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszych Zasad).

Każdy projekt dotyczący indywidualizacji nauczania w klasach I-III szkół podstawowych musi być sporządzany w oparciu o rzeczywiste i zdiagnozowane potrzeby uczniów i uczennic tych klas oraz musi wynikać z wcześniejszego wdrożenia standardów I- III opisanych w Załączniku do niniejszych Zasad.

2. Zajęcia, o których mowa w pkt. 1 a) powinny być realizowane z zastosowaniem następującej zasady:
  - szkoła licząca w klasach I-III do 69 uczniów, powinna realizować co do zasady przynajmniej 2 rodzaje zajęć, o których mowa w pkt. 1 a)
  - szkoła licząca w klasach I-III 70 uczniów i więcej, powinna realizować przynajmniej 4 rodzaje zajęć, o których mowa w pkt. 1 a)
3. Liczba godzin przeznaczonych na jeden rodzaj zajęć, o których mowa w pkt. 1 a), nie może być mniejsza niż 30 w ciągu jednego roku szkolnego (w odniesieniu do udziału pojedynczego ucznia w projekcie). Jako rok szkolny należy rozumieć okres od 1 września do 31 sierpnia kolejnego roku. Pojęcie „godzina” należy rozumieć jako godzina zegarowa (60 minut) w przypadku zajęć specjalistycznych, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 10.228.1487 z późn, zm.) bądź jako godzina lekcyjna (45 minut) w przypadku zajęć dydaktyczno- wyrównawczych wymienionych w ww. Rozporządzeniu oraz zajęć pozostałych, które nie zostały wskazane w powyższym akcie prawnym.
4. Liczba uczestników/uczestniczek w grupach na poszczególnych zajęciach powinna być zgodna z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 10.228.1487 z późn, zm.)⁵
5. Doposażenie bazy dydaktycznej, o którym mowa w pkt 1 b) może spełniać przesłanki *cross-financingu* określone w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL i Zasadach finansowania PO KL*, przy czym *cross-financing* nie może być wyższy niż 10% wartości projektu.
6. W ramach projektu systemowego nie mogą być finansowane zadania związane z wdrożeniem Standardów I, II i III, o których mowa w załączniku nr 2, zadania związane z zarządzaniem projektem w tym promocją projektu (nie dotyczy kosztów związanych z oznaczaniem pomieszczeń i sprzętu w ramach zadań merytorycznych w projekcie, które mogą być kwalifikowalne w ramach projektu).
7. Możliwa jest sytuacja, w której w danej szkole w ramach projektu finansowana jest realizacja jednego standardu: IV lub V, z zachowaniem zasad dotyczących zakupów w ramach *cross-financingu* w projektach PO KL. W przypadku finansowania w ramach projektu realizacji wyłącznie standardu IV (doposażenie) konieczne jest zamieszczenie we wniosku uzasadnienia – diagnozy potrzeb uczniów oraz opisu realizacji standardu V w inny sposób (np. indywidualizacja finansowana w ramach art. 42 KN).

System realizacji projektów systemowych

1. Specyfika projektów dotyczących indywidualizacji nauczania, które obejmują zakup sprzętu i zajęcia edukacyjne, w zakresie, w jakim będą realizowane poza godzinami pracy nauczycieli, o których mowa w art. 42 KN, w przypadku Beneficjentów będących jednostkami samorządu terytorialnego (JST), a więc należących do sektora finansów

publicznych, wymaga przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

2. W związku z faktem, iż Beneficjentem projektu jest organ prowadzący, który przygotowuje jeden projekt systemowy na podstawie uprzednio określonych potrzeb szkół, które są faktycznymi realizatorami przedsięwzięcia, już na etapie przygotowania wniosku jest możliwe określenie przedmiotu zamówienia.
3. Kolejnym etapem przeprowadzanego postępowania jest określenie wartości zamówienia, na którą składa się suma wartości wszystkich zakupów sprzętu lub suma wartości dodatkowych zajęć edukacyjnych planowanych do przeprowadzenia w ramach projektu. Należy podkreślić, iż w przypadku projektów dotyczących indywidualizacji nauczania wartość zamówienia może być oszacowana odrębnie dla zakupu usług edukacyjnych i dla dostaw sprzętu.
4. Istnieje możliwość powierzenia przez JST przygotowania i przeprowadzenia postępowania szkole pod warunkiem udzielenia pełnomocnictwa. Jednakże wartością przeprowadzanego postępowania, wobec którego powinien zostać wybrany właściwy tryb udzielania zamówienia, powinna być wartość wszystkich dostaw sprzętu lub usług edukacyjnych przewidzianych do realizacji w ramach projektu dla wszystkich szkół w nim uczestniczących, a także wartość wszystkich tożsamyh dostaw lub usług przewidzianych do realizacji w danym roku przez JST, wliczając także dostawy lub usługi realizowane w innych projektach współfinansowanych oraz zamówienia realizowane w ramach bieżącej działalności podmiotu. Nie jest możliwe przyjęcie rozwiązania polegającego na dokonywaniu zakupów przez poszczególne szkoły przy zastosowaniu przepisów ustawy prawo zamówień publicznych odnoszących się tylko do wartości usług i dostaw dotyczących danej szkoły. Z doświadczenia i orzecznictwa ETS wynika, że jest to traktowane jako podział zamówienia w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy prawo zamówień publicznych oraz prawa wspólnotowego. Reasumując, nie jest dopuszczalne udzielenie zamówienia z wolnej ręki przez poszczególne szkoły.
5. Organ prowadzący jako zamawiający ponosi pełną odpowiedzialność za wybór trybu postępowania. Wybór dwóch podstawowych trybów, tj. przetargu ograniczonego lub nieograniczonego jest możliwy bez przedstawiania uzasadnienia ich zastosowania. Aby zastosować inny tryb (zapytanie o cenę, z wolnej ręki) trzeba przedstawić dowody na wystąpienie przesłanek uzasadniających ich zastosowanie. W przeciwnym razie ze strony organów kontrolujących (np. Komisja Europejska) mogą pojawić się zarzuty niezapewnienia zasady konkurencyjności oraz przejrzystości.
6. Udzielający zamówienia może przeprowadzić postępowanie o udzielenie jednego zamówienia z dopuszczeniem możliwości składania ofert częściowych, pod warunkiem zaistnienia następujących warunków dopuszczenia składania ofert częściowych:
  - przedmiot zamówienia musi być podzielny (podział nie zmienia istotnie przedmiotu i wartości)
  - określenie możliwości składania ofert częściowych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia.
7. Istnieje możliwość podziału zamówienia na kilka postępowań, ale wartością każdej części jest łączna wartość wszystkich części i w odniesieniu do każdej części pojawia się obowiązek stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych właściwych dla łącznej wartości zamówienia. Jeśli szkoła zastosuje przepisy właściwe dla wartości całego

zamówienia, to może prowadzić postępowanie. Musi być jednak do tego odpowiednio upoważniona.

8. Punkty 1-7 niniejszych wytycznych mają charakter pomocniczy w odniesieniu do przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, Nr 161, poz. 1078 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 28, poz. 143 z późn. zm.)

Beneficjent systemowy i jego zadania

1. Wnioskodawcami projektów systemowych mogą być wyłącznie organy prowadzące szkoły publiczne i niepubliczne w tym szkoły specjalne, przy czym realizatorami projektu mogą być szkoły, o ile stanowią wyodrębnione jednostki organizacyjnie beneficjenta. Dopuszcza się także możliwość występowania w roli realizatora projektu jednostki organizacyjnej w postaci zespołów obsługi szkół. W takim przypadku należy w pkt 2.1 wpisać dane właściwego organu prowadzącego łamane przez nazwę odpowiedniego zespołu.
2. Siedziba organu prowadzącego może znajdować się w innym województwie niż to, w którym znajdują się podległe mu szkoły oraz IP/IP2.
3. Pojęcie szkoły jest rozumiane jako instytucja oświatowo-wychowawcza, która posiada także filie. Szkoły filialne są składową szkoły macierzystej, w związku z czym nie należy ich traktować jako odrębne jednostki. Powyższa klasyfikacja została wprowadzona w celu określenia podziału środków finansowych na poszczególne szkoły w ramach projektów systemowych. Na potrzeby monitorowania szkoły filialne liczone są jako samodzielne jednostki.
4. Organ prowadzący szkoły przygotowuje jeden projekt systemowy w ciągu roku obejmujący szkoły, dla których jest organem prowadzącym.
5. Organ prowadzący może złożyć wniosek aplikacyjny wyłącznie dla tych szkół, które wypełniły standardy I, II, III, o których mowa w załączniku nr 2. Liczba szkół objętych wnioskiem, wynosi co najmniej 70 % wszystkich szkół podstawowych podlegających danemu organowi prowadzącemu i dotyczy organów prowadzących, które po raz pierwszy przystępują do realizacji projektów.
6. Projekty systemowe mogą być przygotowane i złożone wspólnie przez kilka organów prowadzących szkoły (projekt systemowy realizowany w partnerstwie zgodnie z *Zakresem realizacji projektów partnerskich określonym przez IZ PO KL*). W przypadku realizacji projektu systemowego w partnerstwie jeden z organów prowadzących jest liderem, a pozostałe występują w roli partnerów. Organ prowadzący, który przystąpił do realizacji projektu systemowego w partnerstwie, nie może w tym samym roku samodzielnie złożyć wniosku o dofinansowanie dla szkół, dla których jest organem prowadzącym. Dla partnerstw nie przewiduje się dodatkowych środków. Partnerstwo może być nawiązane również pomiędzy organem prowadzącym (jst) i organem prowadzącym szkołę niepubliczną. W obu powyższych przypadkach obowiązują zapisy dokumentu *Zakres realizacji projektów partnerskich określonym przez IZ PO KL*.
7. Organ prowadzący szkołę/szkoły jako beneficjent systemowy, zobowiązany jest do:
  - a) Oszacowania łącznych potrzeb uczniów klas I-III szkół podstawowych, dla których jest organem prowadzącym (potrzeby wskazują szkoły poprzez

uzupełnienie formularza zgłoszenia do projektu, który stanowi załącznik nr 4 do niniejszych Zasad);

- b) Informowania szkół, dla których jest organem prowadzącym o możliwości przystąpienia do projektu oraz przeprowadzenia naboru szkół do projektu⁶;
- c) Weryfikacji spełnienia przez szkoły, dla których jest organem prowadzącym, standardów I – III, o których mowa w *Opisie standardów kształcenia*, stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszych Zasad. Weryfikacji dokonuje poprzez zebranie pisemnych oświadczeń Dyrektorów szkół (formularz w załączeniu nr 5). IP/IP2 podczas kontroli na miejscu dokonuje ewentualnego sprawdzenia oświadczeń dyrektorów szkół.
- d) Przygotowania wniosku o dofinansowanie, zgodnie z obowiązującymi Zasadami.
- e) Rozliczenia projektu systemowego i jego monitorowania, zgodnie z *Systemem realizacji PO KL* oraz zasadami przyjętymi w niniejszym dokumencie.
- f) Dokonania zakupu usługi edukacyjnej oraz zakupu materiałów dydaktycznych z zastosowaniem obowiązujących przepisów prawa polskiego i wspólnotowego (w tym ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, Nr 161, poz. 1078 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 28, poz. 143 z późn. zm.)

Grupa docelowa w projektach systemowych

1. Uczestnikami projektów systemowych są uczniowie i uczennice klas I – III szkół podstawowych. Indywidualizacja procesu nauczania dotyczy dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym w szczególności:
  - szczególnie uzdolnionych,
  - niepełnosprawnych,
  - ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
  - z zaburzeniami komunikacji językowej,
  - mających trudności w opanowaniu wymagań edukacyjnych,
  - mających trudności w nawiązaniu relacji interpersonalnych.
2. Uczniowie i uczennice klas I – III szkół podstawowych mogą być jednocześnie uczestnikami programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych oraz programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania, przy zachowaniu zasady braku możliwości podwójnego finansowania tych samych wydatków. W tej samej szkole może być zatem realizowany zarówno program indywidualizacji nauczania jak i program rozwojowy, a uczniowie i uczennice klas I-III mogą być jednocześnie uczestnikami obu projektów.
3. Linia demarkacyjna pomiędzy projektami obejmującymi programy rozwojowe szkół a projektami indywidualizacji nauczania w klasach I – III opiera się o cel działań podejmowanych w ramach projektów.

---

⁶ Kuratoria Oświaty, pełniące nadzór pedagogiczny nad szkołami w danej gminie, po otrzymaniu informacji od IP/IP2, powinny podejmować działania informacyjne dotyczące możliwości realizacji projektów systemowych oraz wspierania szkół i organów prowadzących w ich realizacji.

4. Projekty indywidualizacji nauczania w klasach I – III są elementem reformy systemu oświaty i obejmują wynikającą z niej zmianę sposobu pracy szkoły. Z tego powodu projekty indywidualizacji mają charakter powszechny (tj. przewiduje się ich realizację w każdej szkole) i podstawowy (tj. obejmują swoim zakresem jedynie podstawowe działania związane z wdrożeniem nowej podstawy programowej zawierającej indywidualizację jako sposób pracy z uczniami i uczennicami klas I – III). W tym zakresie możliwe jest więc finansowanie działań objętych standardami IV i V (wg załącznika) w odniesieniu do poszczególnych (indywidualnych uczniów).
5. Programy rozwojowe szkół realizowane zgodnie z opisem typu operacji (projektu) zawartym w SzOP PO KL nie mają charakteru powszechnego i stanowią uzupełnienie działań podejmowanych przez szkołę w ramach podstawy programowej o dodatkowe działania służące bądź wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów, bądź podnoszeniu jakości realizowanych zadań edukacyjnych, bądź rozszerzaniu ich zakresu o elementy nieobowiązkowe. W zakresie programów rozwojowych szkół finansowane są więc działania skierowane do określonych (ze względu na specyficzne cechy) grup uczniów.
6. Beneficjent projektu indywidualizacji ponosi odpowiedzialność za zapewnienie, iż te same wydatki nie będą finansowane podwójnie zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego jak też z innych źródeł.

Zasada równości płci w projektach systemowych

1. Zgodnie z *Zasadami wyboru projektów w ramach PO KL*, każdy projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego musi spełniać zasadę równości płci. W celu ułatwienia weryfikacji zastosowania tej zasady, Instytucja Zarządzająca PO KL wprowadziła tzw. standardu minimum, którego ocenie podlegają kwestie związane z problemem zachowania równości płci w projektach współfinansowanych w EFS.
2. Z uwagi na fakt, że projekt systemowy danego organu prowadzącego będzie obejmował uczniów i uczennice klas I-III (w zależności od zdiagnozowanych potrzeb) poszczególnych szkół podstawowych, a jego istota polega na zindywidualizowanym podejściu do każdego ucznia bądź uczennicy w zależności od ich potrzeb w procesie kształcenia, rekomenduje się, aby zapewnienie zasady równości szans płci dotyczyło identyfikacji i wyeliminowania przynajmniej jednej z istniejących barier równości płci związanych ze stereotypami płci.
3. W celu, zapewnienia zgodności projektu z zasadą równych szans kobiet i mężczyzn projekt systemowy powinien w szczególności:
  - a) Przedstawiać dane ilościowe i/lub jakościowe w podziale na płeć uczniów i uczennic, dotyczące zasięgu realizacji projektu i/lub obszaru interwencji oraz odnosić się do występujących barier równości płci. W przypadku niniejszych projektów edukacyjnych ważne jest ukazanie w jakim położeniu znajdują się uczennice i uczniowie wchodzący w skład grupy docelowej. Dlatego też istotne jest odpowiedzenie m.in. na pytania dot. potrzeb uczniów i uczennic, ich problemów w procesie rozwojowym, poznawczym i w procesie kształcenia (np. dane dotyczące wad rozwojowych, dane dotyczące uczniów i uczennic o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Dane powyższe mogą wskazywać na nierówności lub ich brak, np. w dostępie do metod leczenia, zajęć dodatkowych prowadzonych w szkole lub innych form dyskryminacji którejs z płci. Należy pamiętać, że stwierdzenie braku nierówności w projekcie musi być oparte na

podstawie danych ilościowych możliwych do zweryfikowania dla osób oceniających projekt.

- b) Projekt systemowy powinien zawierać działania przyczyniające się do zmniejszenia zdiagnozowanych nierówności w obszarze, którego dotyczy, jeśli te nierówności dostrzeżono.
- c) Projekt systemowy powinien zawierać także działania, które przyczyniają się do osłabienia barier równości płci poprzez m.in. przekazywanie dzieciom i młodzieży niestereotypowej wiedzy oraz pokazanie szerokiego, niezależnego od płci, spektrum możliwych wyborów życiowych. To także zapewnienie, że zarówno uczennice, jak i uczniowie otrzymają wiedzę i umiejętności o tej samej jakości i w równym stopniu i niezależnie od stereotypów płci są wspierani/wspierane w dokonywaniu niezależnych decyzji. Wreszcie to kwestia kształtowania partnerskich relacji między płciami, opierających się na zasadzie wzajemnego szacunku, równych praw i obowiązków, wolności od przemocy. Dlatego też działania powinny koncentrować się na takim formułowaniu programów zajęć dodatkowych, aby uwzględniały one problematykę i kontekst płci. Zajęcia realizowane w ramach programu indywidualizacji powinny uwzględniać tematykę związaną z szacunkiem i otwartością na inność wśród dzieci, czy postrzeganiem ról kobiecych i męskich w różnych sytuacjach życiowych. Ważne jest również aby zajęcia budowały wśród uczennic/uczniów świadomość możliwości dokonywania wyborów bez względu na społeczne oczekiwania wobec danej płci.
- d) Opis rezultatów⁷ projektu systemowego powinien zostać przedstawiony w podziale na kobiety i mężczyzn (uczennice i uczniów). We wniosku o dofinansowanie projektu w miarę możliwości powinna również znaleźć się informacja w jaki sposób rezultaty przyczyniają się do zmniejszenia istniejących w obszarze interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu nierówności ze względu na płeć.
- e) Zakupione materiały dydaktyczne i sprzęt również powinien służyć kształtowaniu w uczniach i uczennicach poczucia równości i być wykorzystywany w nauczaniu niestereotypowego postrzegania ról kobiecych i męskich w społeczeństwie.
- f) Projekt systemowy organu prowadzącego szkołę powinien przewidywać również równościowy sposób zarządzania projektem. Równościowe zarządzanie projektem polega przede wszystkim na uświadomieniu osób zaangażowanych w realizację projektu nt. obowiązku przestrzegania zasady równości szans płci. Zdobyte niniejszej wiedzy może się odbyć **poprzez np. bezkosztowe przeszkolenie/poinformowanie osób** zaangażowanych w realizację projektu na temat możliwości i sposobów zastosowania zasady równości płci w odniesieniu do problematyki projektu i jego grupy docelowej. Działaniem podjętym na rzecz równościowego zarządzania jest także zapewnienie takiej organizacji pracy zespołu projektowego, która umożliwia godzenie życia zawodowego z rodzinnym (np. organizacja pracy uwzględniająca elastyczne formy lub godziny pracy – o ile jest to uzasadnione

---

⁷ Jako rezultaty, w nowym wniosku o dofinansowanie projektu należy rozumieć „wartości wskaźnika pomiaru celu” w pkt. 3.1.2 i 3.1.3 - *Instrukcja do wypełniania wniosku o dofinansowanie w ramach PO KL*, 1 kwiecień 2011 r.

potrzebami w ramach projektu). Zróżnicowanie zespołu projektowego ze względu na płeć zalecane jest tam, gdzie tworzą się zespoły (partnerstwa, komitety, rady, komisje itp.) podejmujące decyzje w projekcie lub mające wpływ na jego przebieg. Warto wtedy dopilnować, aby nie powstawały zespoły jednorodnie płciowo.

4. Przykładowe szczegółowe rozwiązania przyczyniające się do realizacji zasady równości płci w projektach systemowych organów prowadzących szkoły, zostały umieszczone w *Modelowym projekcie*, który stanowi załącznik nr 3 do niniejszych Zasad. Dodatkowych informacji należy szukać w instrukcji do standardu minimum, która znajduje się w dokumencie *Instrukcja do wniosku o dofinansowanie w ramach PO KL*, a także w poradniku „Zasada równości szans płci w projektach PO KL” i dokumencie FAQ. Niniejsze dokumenty dostępne są na stronie internetowej www.efs.gov.pl w zakładce działania promocyjne/wydawnictwa.

Zasady konstruowania budżetu projektów systemowych

1. Budżet projektu konstruowany jest na zasadach ogólnych, zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* oraz *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
2. W ramach projektu systemowego organ prowadzący szkołę przedstawia we wniosku o dofinansowanie projektu zakładane koszty projektu w formie budżetu zadaniowego, czyli koszty bezpośrednie (tj. koszty kwalifikowalne poszczególnych zadań realizowanych przez organ prowadzący szkołę w ramach projektu, które są bezpośrednio związane z tymi zadaniami). Koszty pośrednie nie są kosztami kwalifikowalnymi w projekcie.
3. Koszty zarządzania (koszty związane z wdrożeniem projektu) nie są kosztami kwalifikowanymi kwalifikowalnymi w projekcie.
4. Koszty związane z wdrożeniem standardów I-III oraz koszty działań związane z realizacją szerszego programu rozwojowego realizowanego w danej szkole (wykraczające poza standardy IV-V) nie są kwalifikowalne w projekcie.
5. Zaleca się wyodrębnienie m.in. zadań zgodnych z opisanymi w pkt. 5.1 do niniejszych Zasad, tj.:
  - a. Zadanie 1 - Zajęcia dodatkowe
  - b. Zadanie 2 – Dopuszczenie bazy dydaktycznej
6. Koszty zakupu pomocy dydaktycznych mogą spełniać przesłanki *cross-finansingu* określone w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL* i *Zasadach finansowania PO KL*, przy czym *cross-financing* nie może być wyższy niż 10% wartości projektu..

6. Założenia proceduralne dotyczące projektów systemowych

Przygotowanie i złożenie projektu systemowego

1. Organ prowadzący szkołę przygotowuje wniosek o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi procedurami. Organ prowadzący przygotowując wniosek

o dofinansowanie projektu może korzystać również z *Modelowego projektu* (część III wniosku o dofinansowanie), stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszych Zasad.

2. Wniosek o dofinansowanie projektu składany jest do Instytucji Pośredniczącej lub Instytucji Pośredniczącej II stopnia we wskazanym przez nie terminie. Termin składania wniosków o dofinansowanie IP lub IP II określają raz do roku biorąc pod uwagę organizację roku szkolnego.

Zatwierdzanie projektu systemowego

1. Po otrzymaniu wniosku o dofinansowanie realizacji projektu systemowego, instytucja prowadząca nabór projektów systemowych dokonuje jego weryfikacji i zatwierdzenia zgodnie z trybem przewidzianym w dokumencie pt. *Zasady dokonywania wyboru projektu w ramach PO KL*.
2. Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria ogólne oraz kryteria szczegółowe, wśród których znajduje się kryterium dostępu dotyczące minimalnej liczby szkół spełniających standardy I, II i III przez szkoły podlegające danemu organowi prowadzącemu.
3. Weryfikacji powyższego kryterium dostępu, instytucja oceniająca dokonuje na podstawie treści wniosku o dofinansowanie, w którym beneficjent systemowy oświadcza, że szkoły objęte projektem w momencie przystąpienia do projektu osiągnęły wymagane Standardy.
4. Instytucja oceniająca projekt może nie zatwierdzić projektu systemowego organu prowadzącego szkołę/szkoły, w szczególności w przypadku gdy beneficjent systemowy nie spełnił kryteriów dostępu, nie przedłożył skorygowanej wersji wniosku o dofinansowanie realizacji projektu lub gdy nie uwzględnił uwag instytucji oceniającej.
5. Organ prowadzący szkołę/szkoły, którego projekt systemowy został zatwierdzony do realizacji, zawiera z właściwą Instytucją Pośredniczącą lub Instytucją Pośredniczącą II stopnia umowę o dofinansowanie projektu zgodnie z zasadami i terminami określonymi w *Zasadach dokonywania wyboru projektów PO KL*.

7. Rozliczanie i monitorowanie projektów systemowych

1. Projekty systemowe są rozliczane i monitorowane na zasadach ogólnych, określonych w *Systemie Realizacji PO KL*.
2. Wydatki w projektach ponoszone są przez organy prowadzące szkoły / szkoły lub inne jednostki organizacyjne, zgodnie z przyjętym systemem zarządzania projektem.
3. Wydatki ponoszone w ramach projektu systemowego muszą być zgodne m.in. z:
  - a) *Ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,*
  - b) *Szczegółowym Opisem Priorytetów PO KL,*
  - c) *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL,*
  - d) *Zasadami finansowania PO KL,*
  - e) zasadami określonymi w niniejszym dokumencie.
4. Organ prowadzący szkołę / szkoła zobowiązany jest do otwarcia i prowadzenia wyodrębnionego rachunku bankowego na potrzeby projektu oraz prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej projektu.

5. Numer rachunku bankowego, o którym mowa w pkt 4, wskazany jest w umowie o dofinansowanie projektu. W przypadku zmiany numeru rachunku bankowego, umowa o dofinansowanie projektu podlega aneksowaniu.
6. Co do zasady przekazywanie środków na realizację projektów dokonywane jest w formie zaliczek wypłacanych zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie projektu. Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* w szczególnie uzasadnionych przypadkach (np. w przypadku projektów bardzo krótkich lub o bardzo niskiej wartości) wysokość pierwszej transzy może dotyczyć 100% wartości dofinansowania na dany projekt. Decyzję w tym zakresie podejmuje instytucja zawierająca umowę o dofinansowanie projektu.
7. Rozliczanie wydatków poniesionych w związku z realizacją projektu systemowego organu prowadzącego szkołę jest dokonywane na podstawie wniosku beneficjenta o płatność zawierającego postępowanie rzeczowo-finansowy, w tym część sprawozdawczą.
8. Zasady wypełniania wniosku o płatność zostały zawarte w dokumentach pt. *Zasady finansowania PO KL* (część finansowa) oraz *Zasady systemu sprawozdawczości PO KL* (część rzeczowa).
9. Zgodnie z zapisami ww. *Zasad systemu sprawozdawczości* projekty indywidualizacji wpisują się w realizację wskaźnika *liczba szkół, które zrealizowały projekty dotyczące indywidualizacji nauczania*.

Wskaźnik mierzy liczbę szkół podstawowych, które zrealizowały projekty w zakresie indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I-III. Za moment pomiaru wskaźnika należy uznać zakończenie przez szkołę wszystkich działań przewidzianych do realizacji w projekcie.

10. Częstotliwość składania wniosków o płatność określa umowa o dofinansowanie projektu.
11. Zgodnie z art. 190 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, każdy wydatek kwalifikowalny jednostek sektora finansów publicznych powinien zostać ujęty we wniosku o płatność w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.
12. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę stanowiącą co najmniej 70% łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz dofinansowania lub w terminie wynikającym z harmonogramu płatności, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność.⁸
13. Dokumenty księgowe projektu systemowego podlegają wyodrębnionej ewidencji wydatków projektu, stanowią podstawę sporządzenia wniosku o płatność i są archiwizowane w siedzibie organu prowadzącego szkołę / szkoły zgodnie z zasadami przyjętymi w ramach programu.
14. Kwestie rozliczeń, monitorowania i kontroli projektów nieuregulowane w niniejszych Zasadach, są realizowane na podstawie zasad ogólnych określonych w Systemie Realizacji.

---

⁸ Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL*.

Załącznik nr 1 – Tabela podziału środków na realizację projektów indywidualizacji na poszczególne województwa

Lp	Województwo	kwota w zł	współczynnik wyrażony w %	kwota w euro	pomoc techniczna
1	Dolnośląskie	39 693 983 zł	6,36%	9 541 599 €	604 301,86 zł
2	kujawsko-pomorskie	33 710 468 zł	5,40%	8 103 288 €	513 208,96 zł
3	Lubelskie	42 999 978 zł	6,89%	10 336 291 €	654 631,13 zł
4	Lubuskie	16 116 500 zł	2,58%	3 874 068 €	245 357,34 zł
5	Łódzkie	38 182 659 zł	6,12%	9 178 308 €	581 292,86 zł
6	Małopolskie	59 545 725 zł	9,54%	14 313 540 €	906 524,48 zł
7	Mazowieckie	84 313 523 zł	13,51%	20 267 198 €	1 283 589,81 zł
8	Opolskie	16 018 324 zł	2,57%	3 850 468 €	243 863,25 zł
9	Podkarpackie	42 862 123 zł	6,87%	10 303 153 €	652 532,50 zł
10	Podlaskie	20 796 430 zł	3,33%	4 999 025 €	316 605,61 zł
11	Pomorskie	35 652 666 zł	5,71%	8 570 151 €	542 776,41 zł
12	Śląskie	61 911 918 zł	9,92%	14 882 323 €	942 546,75 zł
13	Świętokrzyskie	23 455 908 zł	3,76%	5 638 307 €	357 092,88 zł
14	warmińsko- mazurskie	25 092 796 zł	4,02%	6 031 781 €	382 012,24 zł
15	Wielkopolskie	58 298 411 zł	9,34%	14 013 712 €	887 534,84 zł
16	zachodniopomorskie	25 363 228 zł	4,06%	6 096 787 €	386 130,06 zł
	Suma	624 014 639 zł	100%	150 000 000 €	9 500 000 zł

Załącznik nr 2 – Opis standardów kształcenia ogólnego dla klas I – III szkół podstawowych

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), przewiduje, iż celem kształcenia ogólnego w szkole podstawowej jest „ (...) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie. Edukacja wczesnoszkolna ma stopniowo i możliwie łagodnie przeprowadzić dziecko z kształcenia zintegrowanego do nauczania przedmiotowego w klasach IV-VI szkoły podstawowej (...). Jednocześnie ma zapewnić kontynuację i ciągłość procesu edukacji rozpoczętego w przedszkolu.” Określono też, że zadaniem szkoły jest m.in. realizowanie programu nauczania skoncentrowanego na dziecku, jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się.

W celu indywidualizacji pracy z uczniem oraz na potrzeby prawidłowej realizacji projektów, o których mowa w niniejszym dokumencie, wprowadzone zostały tzw. Standardy. Są one zarówno etapami jak i częściowymi rezultatami w osiągnięciu określonego celu, którym jest wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez indywidualizację procesu wychowawczo-edukacyjnego w klasach I-III szkół podstawowych.. Realizacja projektów systemowych, o których mowa w niniejszym dokumencie polega na realizacji Standardu IV i V, aby jednak móc realizować projekt poszczególne szkoły muszą osiągnąć Standardy I-III. Poniżej znajduje się opis poszczególnych Standardów.

Standard I

W szkole działa zespół nauczycieli odpowiedzialny za opracowanie, wdrożenie i realizację działań ukierunkowanych na indywidualizację procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III w kontekście wdrażania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego na I etapie edukacyjnym. Zespół przeprowadza w szkole rozpoznanie potrzeb i analizuje szczegółowo jego wyniki. Na podstawie tego rozpoznania opracowuje bądź modyfikuje istniejące programy nauczania i wychowania dostosowane do potrzeb uczniów danej klasy, uwzględniające indywidualizację pracy z dzieckiem na lekcji. Zespół monitoruje realizację programów i ocenia skuteczność podejmowanych oddziaływań. W skład zespołu wchodzi nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej oraz inni nauczyciele pracujący bezpośrednio z

uczniami klas I-III, np.; wychowawca świetlicy, bibliotekarz, pedagog szkolny lub psycholog – jeśli są zatrudnieni.

Standard II

Nauczyciele prowadzący obowiązkowe zajęcia w danej klasie realizują opracowany program, w tym indywidualizują pracę z uczniem, dostosowując ją do jego potrzeb i możliwości. Programy nauczania uwzględniają działania mające na celu indywidualizację procesu nauczania i wychowania uczniów, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zgodnie z nową podstawą programową kształcenia ogólnego na I etapie edukacyjnym. Przyjęte do realizacji programy opisują wykorzystywane metody i formy pracy w odniesieniu do rozpoznanych, indywidualnych potrzeb edukacyjnych, zarówno dzieci mających specyficzne trudności w uczeniu się jak i szczególnie uzdolnionych. Zawierają propozycje indywidualizacji pracy z uczniami podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości. Opisują np. prowadzone podczas lekcji ćwiczenia, propozycje zadań do rozwiązania, czynności do wykonania, prowadzone obserwacje, wykonywane doświadczenia, wykorzystywane pomoce dydaktyczne, środki audiowizualne.

Szkoła udostępnia, dostosowane do potrzeb swoich uczniów, opracowane programy organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny i organowi prowadzącemu.

Standard III

Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności zawodowe w zależności od potrzeb, wynikających z przeprowadzonego w szkole wstępnego rozpoznania i zaplanowanych do realizacji zajęć wspierających uczniów, m.in. poprzez samokształcenie, w ramach środków pochodzących z 1% odpisu na doskonalenie, wynikającego z art. 70a Karty Nauczyciela oraz wykorzystując inne dostępne środki finansowe (np. Priorytet IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki).

Standard IV

Posiadane pomieszczenia dydaktyczne dla klas I-III, szkoła może doposażyć zgodnie z założeniami nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego na I etapie edukacyjnym oraz z zasadami indywidualizacji procesu nauczania i wychowania. Szkoła doposaża swoją bazę dydaktyczną w pomoce dydaktyczne wynikające z procesu indywidualizacji oraz w sprzęt specjalistyczny (np.: specjalistyczne oprogramowanie, pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: wady wymowy, dysleksja,

wady postawy, zaburzenia koordynacji ruchowej). Planowane elementy wyposażenia szkoły odpowiadają rozpoznanym potrzebom i zaplanowanym zajęciom dodatkowym.

Standard V

Szkoła realizuje ofertę zajęć dodatkowych, wspierających indywidualizację procesu dydaktycznego, opracowaną przez zespół nauczycieli.

Szkoła organizuje dla uczniów, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w szczególności:

- zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji;
- zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych;
- zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy;
- zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej;
- gimnastykę korekcyjną dla dzieci z wadami postawy;
- specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (np.: hipoterapia, muzykoterapia, dogoterapia) dla dzieci niepełnosprawnych;
- zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych (np.: prowadzenie obserwacji przyrodniczych).

Załącznik nr 3 – Modelowy projekt w części III wniosku o dofinansowanie

Poniżej umieszczono wyjaśnienia w jaki sposób wypełniać poszczególne pola części III wniosku o dofinansowanie projektu. W ramach umieszczone zostały także przykładowe (fikcyjne) zapisy wniosku Organu prowadzącego X.

3.1 Uzasadnienie potrzeby realizacji i cele projektu

Współczesny system edukacji staje przed wieloma nowymi zadaniami i wyzwaniami. Wiązą się one z przemianami społeczno-kulturowymi i wynikającą stąd potrzebą otwarcia szkoły na dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, rozwojowych i kulturowych. Ma to szczególne znaczenie w pierwszym etapie edukacyjnym, gdyż wtedy kształtują się u uczniów postawy sprzyjające ich dalszemu rozwojowi i zdobywana jest podstawowa wiedza i umiejętności, niezbędne do kontynuowania nauki na dalszych etapach.

Sprostanie wyzwaniom, jakie niesie realizacja podstawy programowej wobec wszystkich uczniów, wymaga wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju. Praca ta wymaga dostosowania treści, metod i środków nauczania do indywidualnych zdolności, umiejętności i zainteresowań uczniów na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych, wzbogacających ofertę edukacyjną szkoły. Dzieci różnią się między sobą dojrzałością emocjonalną i społeczną, temperamentem czy preferowanym stylem poznawczym. Wykazują też różny bagaż doświadczeń, związanych z ich środowiskiem rodzinnym, a także różny poziom motywacji i samodzielności. Ta sama metoda pracy, skuteczna wobec jednego ucznia, może zawodzić wobec innego.

Niektóre problemy nie są rozwiązywane na wczesnym etapie rozwoju dziecka, gdyż nie są odpowiednio wcześnie rozpoznawane. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak odpowiednich narzędzi wspomagających nauczyciela i ucznia oraz niewystarczające przygotowanie części kadry nauczycielskiej do radzenia sobie ze specyficznymi potrzebami dzieci, jakie napotykają w swoich szkołach. Warunkiem niezbędnym do indywidualizacji pracy i opieki nad uczniem jest przygotowanie szkoły i nauczycieli do realizacji tego ważnego zadania we współpracy z rodzicami uczniów oraz we współdziałaniu ze wspierającymi szkołę instytucjami zewnętrznymi.

Badania m.in. gotowości szkolnej sześciolatków (CMPP-P - 2006) wskazują na potrzebę udzielania intensywnej pomocy logopedycznej około 60% sześciolatków. Zaburzenia o charakterze sensorycznym występują u około 30% populacji dzieci w młodszym wieku szkolnym, a zaburzenia dyslektyczne dotyczą do 15% populacji uczniowskiej (badania prof. Marty Bogdanowicz; Gdańsk – 2006). Niepełnosprawność dotyczy około 3% populacji uczniów, a szczególne zdolności dotyczą około 5% populacji uczniów. Z raportu *Sześciolatki w Polsce 2006 – diagnoza badanych sfer rozwoju* (badania dr Aldony Kopik; Kielce - 2007) wynika, że u 10% populacji występują wady wrodzone, a choroby przewlekłe dotyczą do 30% populacji dziecięcej. Do innych zaburzeń należą: zaburzenia

zmysłów (do 25% populacji), zaburzenia układu ruchu (do 10%). Pediatrzy wskazują, że 47% dzieci w wieku wczesnoszkolnym wymaga systematycznych działań medycznych, ale choroby somatyczne mają podłoże psychologiczne. Ponad 22% ankietowanych w czasie badania rodziców twierdziło, że ich sześciolatek dzieci korzystają z zajęć korekcyjnych i wyrównawczych. Najliczniejszą grupą uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi są uczniowie ze specyficznymi rozwojowymi zaburzeniami umiejętności szkolnych. Zaburzenia te mogą towarzyszyć dziecku stale lub czasowo, np. z powodu adaptacji szkolnej, problemów emocjonalnych związanych z sytuacją rodzinną. Każde dziecko może mieć trudności szkolne, wynikające ze specyficznych rozwojowych zaburzeń umiejętności szkolnych. Dla prawie 60% uczniów klas I konieczne jest zaspokojenie specjalnych potrzeb edukacyjnych. Biorąc pod uwagę zakres potrzeb uczniów, rozpoczynających naukę w szkołach w warunkach zmiany, zasadna jest realizacja projektu systemowego w województwach. Organ prowadzący uzasadniając potrzebę realizacji projektu w pkt. 3.1.1 wniosku o dofinansowanie precyzyjnie wskazuje rozpoznane problemy, na które odpowiedź stanowi cel projektu, a do rozwiązania czy też złagodzenia których powinien przyczynić się projekt. W uzasadnieniu tym powinny znaleźć się dane obrazujące sytuację uczniów klas I-III szkół podstawowych w danym organie prowadzącym, ze szczególnym uwzględnieniem występujących deficytów, uzdolnień i zainteresowań uczniów, sposobów przeprowadzania wstępnej diagnozy oraz ich wpływu na pracę szkoły. W przypadku realizacji zajęć dodatkowych poza projektem Wnioskodawca jest zobligowany do umieszczenia we wniosku o dofinansowanie informacji na temat podejmowanych działań. Poniżej znajdują się przykładowe zapisy w części 3.1.1 wniosku o dofinansowanie organu prowadzącego, podane dane są fikcyjne.

3.1.1 Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu

W Gminie X znajdują się dwie szkoły podstawowe, w których kształcą się 85 uczniów i 95 uczennic (łącznie w klasach I-III – 180 dzieci). W szkole podstawowej nr 1 znajduje się jedna klasa I, jedna klasa II i jedna klasa III. W szkole podstawowej nr 1 w klasach I-III kształcą się 25 uczniów i 30 uczennic (łącznie 55 dzieci). Szkoła podstawowa nr 2 jest natomiast większą szkołą. Są w niej dwie klasy I, jedna klasa II i jedna klasa III. W SP nr 2 kształcą się 60 uczniów i 65 uczennic (łącznie 125 dzieci). W obu szkołach wprowadzone zostały Standardy I, II i III określone w „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w zakresie indywidualizacji nauczania...” autorstwa Instytucji Zarządzającej PO KL.

W toku realizacji poszczególnych standardów oraz w wyniku przeprowadzonych w powyższych szkołach i klasach badań, analiz i wywiadów zdiagnozowane zostały poniższe problemy. Badania zostały przeprowadzone w kwietniu 2011 r. przez zespoły nauczycieli funkcjonujących w obu szkołach.

Do szkoły podstawowej nr 1 (klas I-III) uczęszcza 37 dzieci (20 chłopców i 17 dziewczynek) z zaburzeniami umiejętności szkolnych, stanowi to 67% ogółu uczniów klas I-III w tej szkole. Główne zaburzenia w powyższym zakresie dotyczą umiejętności z zakresu edukacji matematycznej i przyrodniczej. U 20% procent uczniów tych klas stwierdzono zagrożenie dysleksją (u 5 dziewczynek i 6 chłopców). Ponadto 69% dzieci z klas I-III w SP nr 1 ma problemy logopedyczne (20 dziewczynek i 18 chłopców). Inne problemy, jak np. zaburzenia komunikacji społecznej występują w dużo mniejszym natężeniu w SP nr 1, dlatego w szkole w pierwszej kolejności niezbędne jest wprowadzenie mechanizmów, które rozwiążą trzy główne problemy SP nr 1 – trudności przyswajaniu treści, zaburzenia rozwoju mowy oraz zagrożenie dysleksją.

Opisane powyżej problemy stanowią istotną barierę w dalszym rozwoju dzieci i osiągnięciu przez nie sukcesów szkolnych. Eliminacja zidentyfikowanych barier w dostępie do edukacji na pierwszym etapie edukacyjnym jest niezwykle istotna z punktu widzenia poprawy jakości pracy szkoły, a co za tym idzie wzrostu efektów kształcenia. Analiza sprawdzianów przeprowadzanych na zakończenie edukacji w Szkole podstawowej nr 1 pozwala zauważyć, iż uczniowie szkoły uzyskali średni wynik punktowy zbliżony do średniej województwa. Najwięcej trudności sprawiła matematyka, stąd też potrzeba szerszego wsparcia tej dziedziny wiedzy, począwszy od najwcześniejszych lat szkolnych.

Ponadto, analiza wyników uczniów z orzeczoną dysleksją na tle wyników uzyskanych przez uczniów bez tej dysfunkcji wskazuje na duże dysproporcje w poziomie znajomości materiału, który stanowił przedmiot oceny.

Nieco inna sytuacja jest w Szkole podstawowej nr 2, która jest szkołą integracyjną, znacznie większą niż SP nr 1. W SP nr 2, w klasach I-III uczy się 24 dzieci z różnego typu niepełnosprawnościami (14 dziewczynek i 10 chłopców). Stanowi to około 19% ogółu dzieci uczęszczających do klas I-III SP nr 2. Wśród nich są dzieci z upośledzeniem lekkim i umiarkowanym, dzieci z zaburzeniami w zachowaniu (dzieci z ADHD) oraz zaburzeniami słuchu i wzroku, a także przewlekle chore. Z uwagi na specyfikę szkół integracyjnych wiele dzieci chorych (ale nie tylko) ma problemy w komunikowaniu się z otoczeniem. Dotyczy to głównie klas pierwszych. Problemy z komunikacją społeczną zdiagnozowano u 31 dzieci (20 chłopców i 11 dziewczynek), co stanowi 25% ogółu dzieci w klasach I-III SP nr 2. Ponadto, podobnie jak w SP nr 1, wiele dzieci jest zagrożonych dysleksją – 17% (10 chłopców i 11 dziewczynek), a także ma wady wymowy wymagające interwencji logopedy – 58% (48 chłopców i 24 dziewczynki). Dzieci z powyższymi problemami potrzebują indywidualnego podejścia, stąd potrzeba zapewnienia mechanizmów, które pozwolą zindywidualizować proces nauczania w SP nr 2.

Działalność edukacyjna Szkoły podstawowej nr 2 w stosunku do uczniów niepełnosprawnych opiera się na indywidualnych programach edukacyjnych, ustalonych dla każdego ucznia na podstawie oceny poziomu jego funkcjonowania. Jednocześnie szkoła zobowiązana jest do dostosowania metod, treści i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów. Przeprowadzona diagnoza funkcjonowania szkoły wskazała potrzeby dalszej koncentracji na działaniach mieszczących się

w strefie indywidualnego rozwoju uczniów z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, a także zminimalizowania ograniczeń w dostępie do edukacji uczniów ze zdiagnozowanymi dysfunkcjami. Ponadto SP nr 2 dąży do stworzenia kompleksowego środowiska wychowawczego mającego na celu wszechstronny rozwój jej uczniów, zarówno intelektualny, jak i społeczny. W tym kontekście nauczyciele odpowiedzialni za przeprowadzenie diagnozy jakości pracy szkoły zwrócili szczególną uwagę na potrzebę indywidualnego podejścia do kwestii komunikacji uczniów z otoczeniem, która ma ogromny wpływ na ich dalsze funkcjonowanie w społeczeństwie.

W kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów i uczennic niezwykle ważne jest również przekazywanie uczniom/uczennicom niestereotypowej wiedzy i szerokiego, niezależnego od płci, spektrum możliwych wyborów życiowych, a także uczenie szacunku do odmienności i różnic. Wczesna edukacja w tym zakresie pozwoli na wyeliminowanie w przyszłości stereotypowego myślenia w podejściu do wyboru drogi zawodowej. Jest to o tyle istotne, gdyż możliwość występowania w najmłodszych latach nauki stereotypów ze względu na płeć, stanowi jedną z barier równości i ma istotny wpływ na tworzenie się segregacji poziomej i pionowej na rynku pracy pod kątem płci.

Realizacja projektu będzie miała wpływ na rodziców uczniów objętych wsparciem, poprzez zaangażowanie ich w mierzenie efektów prowadzonych działań projektowych. Ponadto, co też zostało wskazane w pkt. 3.5 jako wartość dodana, projekt przyczyni się do podniesienia jakości pomocy udzielanej przez szkołę rodzicom dzieci na I etapie edukacyjnym w szkołach podstawowych w Gminie X.

Cel projektu

Cel projektu systemowego powinien stanowić odpowiedź na zdiagnozowane i opisane w pkt. 3.1.1 problemy. Cel główny, jak i cele szczegółowe powinny charakteryzować się cechami zgodnymi z koncepcją SMART.

Projekty indywidualizacji wpisują się w listę wskaźników określonych dla Priorytetu IX PO KL. Ponadto, Projektodawca może określić własne wskaźniki pomiaru celu głównego i celów szczegółowych, zgodnie ze specyfiką projektu. Poniżej znajdują się przykładowe zapisy pkt. 3.1.2 i 3.1.3 wniosku o dofinansowanie projektu.

3.1.2 Cel główny projektu

3.1.2 Cel główny projektu	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość obecna wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	K	M	O	

3.1.2 Cel główny projektu	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość obecna wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	K	M	O	
Wsparcie w okresie realizacji projektu indywidualnego rozwoju uczniów klas I-III szkół podstawowych nr 1 i nr 2 funkcjonujących w gminie X, dostosowanego do zdiagnozowanych potrzeb edukacyjnych tych uczniów oraz ich możliwości psychofizycznych.	Liczba szkół podstawowych, które zrealizowały projekty dotyczące indywidualizacji nauczania	-	-	0	-	-	2	- informacje przekazane przez dyrektorów szkół podstawowych dotyczące postępu realizacji projektu (częstotliwość pomiaru: 2 razy w trakcie trwania projektu - ocena mid term i ex post),
	Liczba uczniów SP nr 1 i nr 2 z Gminy x, objętych działaniami projektowymi	0	0	0	95	85	180	- informacje zagregowane przez dyrektorów szkół podstawowych, przekazane po zakończeniu realizacji projektu;

3.1.3 Cele szczegółowe projektu

3.1.3 Cele szczegółowe projektu	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość obecna wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	K	M	O	
Zapewnienie każdemu dziecku, objętemu wsparciem w ramach projektu, oferty edukacyjno-wychowawczo-profilaktycznej, zgodnej z jego indywidualnymi potrzebami i możliwościami edukacyjnymi i rozwojowymi, w okresie do końca realizacji projektu.	Liczba dzieci, które uczestniczyły w zaplanowanych w projekcie zajęciach dydaktycznych	0	0	0	95	85	180	- listy obecności, które sprawdzane będą na każdych zajęciach. Poprzez osiągnięcie zaplanowanego wskaźnika rozumie się udział dzieci z klas I-III szkół podstawowych nr 1 i nr 2 w co najmniej 60% zajęć, przy czym dotyczy to dzieci, które zostały zakwalifikowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy do uczestnictwa w konkretnym rodzaju zajęć. Fakt sporządzania list obecności będzie weryfikowany na bieżąco przez asystenta koordynatora projektu.

3.1.3 Cele szczegółowe projektu	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość obecna wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	K	M	O	
Stworzenie warunków w szkołach objętych wsparciem, umożliwiających i wspomagających indywidualną pracę nauczyciela z uczniem, poprzez wyposażenie bazy szkoły w niezbędne materiały dydaktyczne w okresie do końca realizacji projektu.	Liczba szkół, które doposażyły swoją bazę dydaktyczną	-	-	0	-	-	2	- faktury, rachunki, protokoły odbioru, potwierdzające dokonanie zakupu materiałów dydaktycznych. Faktury będą gromadzone raz na kwartał.
Zminimalizowanie specyficznych trudności w uczeniu się u 50% uczniów klas I-III szkół podstawowych w Gminie X, w wyniku realizacji projektu dotyczącego indywidualizacji	Liczba uczniów i uczennic, u których zdiagnozowane zostały zidentyfikowane bariery w dostępie do edukacji	0	0	0	47	43	90	- analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych – analiza dokonywana będzie na bieżąco, w celu monitorowania właściwej realizacji zaprojektowanego wsparcia. - rozmowy z wychowawcami klas I-III szkół podstawowych objętych wsparciem; - analiza zapisów dzienników prowadzonych przez pedagoga szkolnego – częstotliwość pomiaru: 1 raz w miesiącu. - opinie pracowników poradni pedagogiczno-psychologicznej – opinie o dzieciach objętych wsparciem ramach projektu zostaną wydane na początku i na koniec realizacji projektu. - ankieta przeprowadzona wśród rodziców uczniów objętych wsparciem, w trakcie spotkań z wychowawcą klasy, zaplanowanych na 1 raz w miesiącu.

3.1.3 Cele szczegółowe projektu	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość obecna wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	K	M	O	
	Liczba dzieci, u których zaobserwowano poprawę efektów kształcenia	0	0	0	47	43	90	- analiza wyników egzaminów wewnętrznych, zrealizowanych po zakończeniu udzielania wsparcia. Jednocześnie, w celu monitorowania właściwego przebiegu realizacji projektu Beneficjent założył przeprowadzenie w trakcie realizacji działań projektowych testu sprawdzającego. Test zostanie wykonany po upływie 50% zaplanowanych godzin poszczególnych zajęć. - analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych – analiza dokonywana będzie na bieżąco, w celu monitorowania właściwej realizacji zaprojektowanego wsparcia. - analiza zapisów dzienników prowadzonych przez pedagoga szkolnego – częstotliwość pomiaru: 1 raz w miesiącu.
Zwiększenie dostępności wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom, w szczególności dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych w obu szkołach podstawowych Gminy X, w okresie realizacji projektu	Liczba dzieci, które zostały objęte wsparciem i pomocą psychologiczno-pedagogiczną	0	0	0	95	85	180	- sprawozdania z przeprowadzonych konsultacji (częstotliwość ich tworzenia: co najmniej raz w stosunku do każdego ucznia, który został objęty wsparciem psychologiczno-pedagogicznym w ramach projektu).

3.2 Grupy docelowe

W projekcie uczestniczyć powinni uczniowie i uczennice klas I-III, u których zdiagnozowano potrzeby edukacyjne, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb, w zakresie specyficznych trudności w uczeniu się lub zajęć rozwijających uzdolnienia i zainteresowania. Przykładowy zapis w tej części wniosku może wyglądać następująco.

Projektem objęci zostaną uczniowie i uczennice klas I-III szkół podstawowych w Gminie X, a zatem 180 dzieci (85 uczniów i 95 uczennice). W poszczególnych zajęciach specjalistycznych wezmą udział te dzieci, u których zdiagnozowano określone problemy (kryterium rekrutacji). Każdy z uczestników projektu zostanie dodatkowo objęty wsparciem psychologiczno-pedagogicznym.

Dobór dzieci do uczestnictwa w projekcie został dokonany w oparciu o przeprowadzoną przez obie szkoły diagnozę. Diagnoza sytuacji w obu szkołach została przeprowadzona przez zespół nauczycieli, powołany w celu zaspokajania indywidualnych potrzeb ucznia w obszarze edukacji i wychowania, w którego skład weszli wychowawcy klas I-III, a także dodatkowo pedagog szkolny, bibliotekarz, wychowawcy świetlic oraz lekarze szkolni. Diagnoza obejmowała obserwacje uczniów klas I-III na zajęciach dydaktycznych oraz pozalekcyjnych, wycieczkach, uroczystościach szkolnych, w bibliotece, na korytarzach, w czasie przerw. Ponadto badania obejmowały również:

- analizę osiągnięć uczniów – zapisy w dziennikach lekcyjnych, egzaminy wewnętrzne przeprowadzone w klasach I-III;
- analiza dokumentacji wychowawcy;
- analiza dokumentacji pedagoga szkolnego oraz informacji dostarczonych przez pracowników PPP;
- rozmowy z uczniami klas I-III oraz rodzicami uczniów.

W przypadku uczniów klas I, podstawą do zakwalifikowania do poszczególnych zajęć były wyniki diagnozy przedszkolnej, dostarczone przez rodziców, badania z PPP oraz rozmowy z rodzicami tych dzieci.

Wyniki diagnozy wykazały, iż niezbędne jest przeprowadzenie specjalistycznych zajęć, wspomagających pracę szkoły w zakresie indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych. Jednocześnie dyrektorzy szkół przeprowadzili wstępne spotkanie z rodzicami dzieci, podczas którego zaprezentowane zostały założenia projektowe. Rodzice z aprobatą podeszli do przedstawianych propozycji i wykazali zainteresowanie planowanym wsparciem projektowym.

Wybór grupy docelowej został podyktowany szczególnym charakterem projektów, w ramach których wspierana jest idea indywidualnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Wśród uczniów wskazanych we wniosku szkół podstawowych z Gminy x znaczna większość to dzieci z zaburzeniami mowy (110 uczniów, w tym 44 dziewczynki i 66 chłopców). Obserwacje nauczycielskie wykazały, iż wpływ zaburzeń na trudności w nauce przejawia się we wszystkich przedmiotach wymagających od dziecka poprawności pisania, czytania, wypowiedania się. Najwięcej trudności sprawia jednak pisanie i czytanie. Problemy z dysleksją dotyczą 32 uczniów obu szkół (16 dziewczynek i 16 chłopców). Analiza egzaminów wewnętrznych przeprowadzonych w klasach I-III

szkół objętych wsparciem w ramach projektu, których celem było zbadanie posiadanych przez uczniów klas I-III umiejętności wykazała, iż dzieci, u których stwierdzono dysleksję wykazywały powolne tempo myślenia, skłonności do powierzchownego uogólniania, niestałość uwagi i szybkie męczenie się wykonywaną pracą umysłową.

Zaburzenia w przyswajaniu treści matematycznych dotyczą 37 uczniów (20 chłopców i 17 dziewczynek) szkół podstawowych objętych wsparciem w ramach projektu. Dzieci te mają znaczne opóźnienia w zakresie przerobionego materiału, co więcej nadmierne trudności w nauce negatywnie wpływają na zdrowie psychiczne uczniów, powodując problemy natury emocjonalnej. Diagnoza przeprowadzona w każdej szkole wykazała, iż dzieci te mają problemy z koncentracją, a dodatkowo odznaczają się niskim poziomem motywacji.

Kolejną grupą zaburzeń, zdiagnozowaną przez pedagogów i wymagającą dodatkowego wsparcia są problemy uczniów w komunikowaniu się z otoczeniem. Kwestia ta dotyczy przede wszystkim szkoły podstawowej nr 2, która ma status szkoły integracyjnej. Problemy z komunikacją społeczną zdiagnozowano u 31 dzieci (20 chłopców i 11 dziewczynek). W efekcie uczniowie na skutek braku zrozumienia przez otoczenie wycofują się albo wymuszają zaspokajanie swoich potrzeb poprzez zachowania agresywne, co też w efekcie doprowadza do licznych konfliktów z rówieśnikami, a także w indywidualnych przypadkach – konfliktów na linii uczeń-nauczyciel.

Opisane powyżej problemy stanowią istotną barierę w dalszym rozwoju dzieci i osiąganiu przez nie sukcesów szkolnych, w związku z czym istnieje ogromna potrzeba realizacji dodatkowych zajęć, celem wyeliminowania bądź złagodzenia wymienionych dysfunkcji.

3.3 Zadania

Beneficjent systemowy opisuje działania, które podejmie w ramach projektu w odpowiedzi na zdiagnozowane i opisane w pkt. 3.1.1 problemy. Zadania odzwierciedlają z jednej strony potrzeby poszczególnych szkół, z drugiej zaś stanowią realizację Standardu IV i V, o których mowa w „Zasadach...”. Beneficjent dla szkoły liczącej w klasach I-III do 69 uczniów realizuje przynajmniej 2 rodzajów zajęć z przedstawionego katalogu aktywności ujętego w standardzie V, natomiast w przypadku 70 uczniów i więcej, beneficjent realizuje przynajmniej 4 rodzajów zajęć z przedstawionego katalogu aktywności, ujętego w standardzie V. Projektodawca jest zobowiązany do przyporządkowania każdego zadania do wskazanych w pkt. 3.1.3 celów szczegółowych. Przykładowe działania, których realizację planuje Gmina X zostały zaprezentowane poniżej.

Nr	Nazwa zadania	Szczegółowy opis zadania i produktów, które będą wytworzone w ramach jego realizacji	Cel szczegółowy projektu
1	Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły	Wyposażenie w materiały dydaktyczne sal, w których przeprowadzone zostaną zajęcia	Stworzenie warunków w szkołach objętych

Nr	Nazwa zadania	Szczegółowy opis zadania i produktów, które będą wytworzone w ramach jego realizacji	Cel szczegółowy projektu
		z uczniami i uczennicami klas I-III obu szkół podstawowych będzie zgodne z potrzebami uczniów i uczennic tych szkół. Do obu szkół podstawowych zakupione zostaną: - plansze i tablice edukacyjne do realizacji treści z zakresu edukacji matematycznej (SPI – 3 szt., SP II – 7 szt.) oraz - gry dydaktyczne pozwalające poprzez zabawę poprawiać wymowę dzieci (SPI – 12 szt., SP II – 10 szt.). Ponadto, z uwagi na specyficzne potrzeby uczniów i uczennic szkoły integracyjnej, do szkoły podstawowej nr 2 zakupione zostaną specjalne gry i plansze edukacyjno-wychowawcze z przeznaczeniem dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (5 szt.). Obie szkoły doposażą swoją bazę dydaktyczną w sprzęt specjalistyczny (specjalistyczne oprogramowanie (SPI – 2 szt., SP II – 2 szt.), pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: wady wymowy (SPI – 3 szt., SP II – 3 szt.), dysleksja (SPI – 3 szt., SP II – 3 szt.), wady postawy i zaburzenia koordynacji ruchowej (SPI – 1 szt., SP II – 1 szt.)). Zakupione materiały dydaktyczne i sprzęt będą również służyć kształtowaniu w uczniach i uczennicach poczucia równości i zostaną wykorzystane w nauczaniu niestereotypowego postrzegania ról kobiecych i męskich w społeczeństwie. Poprzez realizację tego działania osiągnięty zostanie Standard nr IV opisany w „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych...” Projektodawca planuje przeprowadzić jedno postępowanie na zakup sprzętu, pokrywające zapotrzebowanie obu szkół.	wsparciem, umożliwiającym i wspomagającym indywidualną pracę nauczyciela z uczniem, poprzez wyposażenie bazy szkoły w niezbędne materiały dydaktyczne
2	Zajęcia dodatkowe, realizowane w	Obie szkoły w Gminie X zrealizują zajęcia dodatkowe, wspierające indywidualizację procesu dydaktycznego, na podstawie opracowanych przez zespół nauczycieli obu naszych szkół programów indywidualizacji.	Zapewnienie każdemu dziecku, objętemu wsparciem w ramach projektu, oferty edukacyjno-

Nr	Nazwa zadania	Szczegółowy opis zadania i produktów, które będą wytworzone w ramach jego realizacji	Cel szczegółowy projektu
	szkołach X i Y	W obu szkołach podstawowych realizowane będą następujące zajęcia: 1) zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji – w wymiarze 30 h w ciągu jednego roku szkolnego. Liczebność grup będzie zgodna z założeniami Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. W SP nr 1 przewiduje się utworzenie 2 grup zajęciowych, natomiast w SP nr 2 5 grup zajęciowych. Zajęcia te będą się odbywały bezpośrednio po lekcjach 2) zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy – w wymiarze 60 h w ciągu roku szkolnego 2011/2012. Podobnie, jak w przypadku pierwszej formy wsparcia zajęcia prowadzone będą w grupach, których liczebność zgodna będzie z zapisami ww. Rozporządzenia. W SP nr 1 przewiduje się utworzenie 6 grup zajęciowych, natomiast w SP nr 2 5 grup. Zajęcia te będą się odbywały bezpośrednio po lekcjach. Ponadto w szkole podstawowej nr 1 zorganizowane zostaną: zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych – projektodawca przewiduje utworzenie 5 grup zajęciowych. Każda z grup przejdzie 30 h kurs matematyczny. Zajęcia te będą się odbywały bezpośrednio po lekcjach. Dodatkowo w Szkole podstawowej nr 2 przewidziano realizację następujących zajęć:	wychowawczo-profilaktycznej, zgodnej z jego indywidualnymi potrzebami i możliwościami edukacyjnymi i rozwojowymi, w okresie do końca realizacji projektu Zminimalizowanie specyficznych trudności w uczeniu się u 50% uczniów klas I-III szkół podstawowych w Gminie X, w wyniku realizacji projektu dotyczącego indywidualizacji

Nr	Nazwa zadania	Szczegółowy opis zadania i produktów, które będą wytworzone w ramach jego realizacji	Cel szczegółowy projektu
		zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej – w wymiarze 60 h. Zajęcia te będą się odbywały bezpośrednio po lekcjach. specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (hipoterapia i muzykoterapia) dla dzieci niepełnosprawnych – 40 h zajęć, grupy tworzone będą na podstawie zdiagnozowanych, indywidualnych potrzeb; Zajęcia te będą się odbywały bezpośrednio po lekcjach. Ponadto w ramach projektu wszystkie dzieci objęte zostaną pomocą psychologiczną i pedagogiczną. Każde dziecko biorące udział w projekcie zostanie objęte co najmniej 1 h wsparciem psychologiczno-pedagogicznym. W ramach pomocy skierowanej do wszystkich dzieci zostaną zorganizowane warsztaty uczące postaw wzajemnego szacunku wobec siebie i partnerskich relacji między płciami, a także unikaniu przemocy. Warsztaty te będą przekazywać również niestereotypową wiedzę nt. możliwości wyborów życiowych niezależnie od płci. Działanie to będzie jednocześnie stanowiło realizację Standardu V określonego w ww. „Zasadach..” Wybór wykonawców ww. usług zostanie przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo Zamówień Publicznych, a także mając na uwadze wyjaśnienia IZ i MEN dotyczące zatrudniania i wynagradzania nauczycieli w projektach indywidualizacji. Produktem projektu będą: - 180h indywidualnych porad psychologiczno-pedagogicznych; - 210 h zajęć dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji; - 660 h zajęć logopedycznych; - 150 h zajęć matematycznych; - 360 h zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych; - 240 h specjalistycznych zajęć terapeutycznych;	Zwiększenie dostępności wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom, w szczególności dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych w obu szkołach podstawowych Gminy X, w okresie realizacji projektu

Nr	Nazwa zadania	Szczegółowy opis zadania i produktów, które będą wytworzone w ramach jego realizacji	Cel szczegółowy projektu
3	WSPÓŁPRACA PONADNARODOWA		
4	ZARZĄDZANIE PROJEKTEM	Opis w punkcie 3.7	

3.5 Oddziaływanie projektu

W kolumnie pierwszej „Oczekiwany efekt realizacji PO KL” projektodawca powinien wybrać z listy rozwijanej właściwy dla realizowanych zadań efekt realizacji. Zgodnie ze zmodyfikowanym w wyniku przeglądu śródk okresowego Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki (decyzja Komisji Europejskiej z 5.12.2011 r.) w przypadku projektów systemowych realizowanych w Poddziałaniu 9.1.2 właściwym będzie następujący efekt realizacji: *Wdrożenie przez 70% szkół podstawowych w każdym województwie projektów dotyczących indywidualizacji nauczania.*

Oczekiwany efekt realizacji PO KL	Opis wpływu realizacji celu głównego projektu i planowanych osiągnięcia w jego ramach wskaźników na osiągnięcie oczekiwanego efektu realizacji Priorytetu PO KL
Wdrożenie przez 70% szkół podstawowych w każdym województwie projektów dotyczących indywidualizacji nauczania.	Realizacja projektu, którego celem jest wsparcie indywidualnego rozwoju uczniów klas I-III szkół podstawowych funkcjonujących w gminie X wpisuje się w określony dla Priorytetu IX efekt realizacji. Zaplanowane w projekcie działania ukierunkowane są na wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia, począwszy od edukacji wczesnoszkolnej, co też odpowiada założeniom projektów dotyczących indywidualizacji. W wyniku realizacji projektu zostanie nawiązana ścisła współpraca z rodzicami dzieci, które zostaną objęte wsparciem. Rodzice będą zaangażowani również w mierzenie efektów prowadzonych działań projektowych. Działania te będą stanowiły wartość dodaną projektu.

3.6 Potencjał i doświadczenie projektodawcy

Gmina X posiada następujące doświadczenie w realizacji przedsięwzięć edukacyjnych oraz współfinansowanych z funduszy strukturalnych:

W 2006 r. uzyskano stypendia dla 15 uczniów (kwota dofinansowania 4300,80 zł.), z EFS zakupiono Multimedialne Centrum Biblioteczne dla Gimnazjum (kwota dofinansowania 14 847,18 zł.). W 2007 r. w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego dokończono budowę domu wiejskiego w charakterze świetlicy (kwota dofinansowania 166709 zł.). Ponadto w ramach Poddziałania 9.1.2 POKL zrealizowany został projekt "Zajęcia dodatkowe dziś - szansą na lepsze jutro".

Wartość wydatków poniesionych przez Beneficjenta w poprzednim roku wynosi: 1 000 000 zł.

3.7 Opis sposobu zarządzania projektem

W każdej ze szkół za bieżący nadzór nad realizacją projektu odpowiedzialni będą dyrektorzy (m.in. ustalanie harmonogramu, promocja, informowanie koordynatora o konieczności wprowadzenia zmian).

Zarządzanie projektem powierzone zostanie koordynatorowi projektu. Koordynatorem projektu będzie Kierownik Referatu ds. Oświaty w Urzędzie Gminy. Do zadań koordynatora należeć będzie nadzór nad realizacją projektu, bieżące monitorowanie systematyczności i efektywności jego realizacji oraz jego promocja za pomocą strony internetowej Gminy X. W zadaniach koordynatora będzie mu pomagał asystent. Koordynator będzie wykonywał swoje zadania nieodpłatnie, w ramach obowiązków służbowych.

Do zadań koordynatora należy m.in. koordynacja realizacji działań projektu, dbałość o merytoryczną wysoką jakość realizacji zadań, nadzór nad zgodnością realizacji projektu z umową, kontakty oraz korespondencja z IP/IP 2, nadzór i kontrola nad prawidłowym wydatkowaniem środków finansowych związanym z dokonywanymi zakupami, monitorowanie prawidłowego przebiegu projektu.

Do zadań asystenta należy m.in: sporządzanie wniosków o płatność i sprawozdań finansowych, ewidencja wydatków, monitorowanie i ewaluacja prawidłowego przebiegu projektu, przygotowanie projektu raportu końcowego.

Rozliczaniem projektu będzie się zajmowała księgowa zatrudniona w Gminie.

Ponadto dyrektorzy każdej ze szkół będą pełnili obowiązki koordynatora na poziomie realizacji projektu. Do ich zadań będzie należało bieżące monitorowanie prowadzonych w szkołach działań.

Cały zespół projektowy zostanie przeszkolony na temat możliwości i sposobów zastosowania zasady równości płci w zależności od zdiagnozowanych potrzeb w odniesieniu do problematyki projektu i jego grupy docelowej. Szkolenie to jest istotne zwłaszcza w kontekście przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć w sposób niestereotypowy i równościowy. Za organizację szkolenia oraz pokrycie jego kosztów odpowiedzialny jest Beneficjent (szkolenie zostanie przeprowadzone w ramach własnych środków).

Do realizacji zaplanowanych działań zaangażowani zostaną specjaliści.

Projektodawca planuje dokonać zakupu usługi edukacyjnej w oparciu o regulacje wynikające ze stosowania ustawy PZP. Gmina X przygotowuje i przeprowadzi jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, z dopuszczeniem możliwości złożenia ofert częściowych na realizację poszczególnych zajęć. Wartość postępowania będzie równa sumie kwoty dofinansowania stanowiącej jednocześnie sumę zamówień poszczególnych szkół. Zamówienie zostanie przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego.

Planowany zakup usługi edukacyjnej jest konsekwencją aktualnie obowiązujących przepisów oświatowych, a także charakteru Beneficjenta, którym jest JST.

Monitoring projektu prowadzony będzie przez asystenta koordynatora projektu. W przypadku wystąpienia czynników stanowiących zagrożenia dla prawidłowej realizacji projektu, wnioskodawca będzie podejmował odpowiednie działania naprawcze.

Załącznik nr 4 Formularz zgłoszenia do projektu

1. Nazwa i Adres szkoły.								
2. Imię i nazwisko Dyrektora szkoły.								
3. Imię i nazwisko, telefon, e-mail osoby upoważnionej do koordynowania szkolnego programu wspierania uczniów.								
4. Rodzaj, i liczba godzin i koszty planowanych zajęć w czasie trwania projektu.								
Lp.	Rodzaj zajęć*	Łączna Liczba godzin**	Czas trwania zajęć (lata szkolne)	Łączna Liczba uczniów objętych zajęciami	Koszty osobowe	Środki potrzebne na wyposażenie:		Uwagi
						ogółem	w tym cross-financing***	
1.	zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji							
2.	zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych							
3.	zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy							
4.	zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej							
5.	gimnastyka korekcyjną dla dzieci z wadami postawy							
6.	specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (jakie?)(np.: hipoterapia, muzykoterapia, dogoterapia) dla dzieci niepełnosprawnych							

7.	specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (jakie?).....							
8.	zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów wybitnie szczególnie uzdolnionych (jakie?)...ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych (np.: prowadzenie obserwacji przyrodniczych)							
9.	zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych (jakie?).....							
10.	zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych (jakie?)....							
6. Uwagi.								

* Do uzupełnienia przez Dyrektora szkoły, w zależności od rodzaju dodatkowych zajęć zaplanowanych do realizacji.

**Minimalna liczba godzin przeznaczona na jeden rodzaj zajęć nie może być mniejsza niż 30 w ciągu jednego roku szkolnego (w odniesieniu do udziału pojedynczego ucznia w projekcie)

***Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL i Zasadami finansowania PO KL

Do kosztów cross-financingu **zalicza** się m.in. zakup:

- sprzętu komputerowego
- mebli.

Do kosztów cross-financingu **nie zalicza** się:

- zakupu oprogramowania komputerowego
- amortyzacji sprzętu lub wyposażenia zakupionych ze środków własnych, poza projektem.

Zakup środków dydaktycznych może spełniać przesłanki cross-financingu określone w ww. dokumentach.

Załącznik nr 5 Wzór oświadczenia dyrektora szkoły poświadczającego spełnienie standardów I, II i III

.....
(pieczęć szkoły)

Miejscowość, data

Oświadczenie

Oświadczam, że .....
(nazwa szkoły)

spełnia standardy: I, II i III, będące warunkiem przystąpienia do projektu systemowego w zakresie indywidualizacji nauczania w klasach I-III szkoły podstawowej, tj.:

Standard I: Zespół, w skład którego wchodzi nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i pedagog szkolny (.....⁹), dokonał rozpoznania potrzeb uczniów klas I-III szkoły podstawowej, przeanalizował wyniki rozpoznania i dostosował realizowane programy nauczania. Zespół monitoruje realizację programów nauczania i okresowo ocenia skuteczność podejmowanych oddziaływań.

Standard II: Nauczyciele prowadzący zajęcia w klasach I-III szkoły podstawowej realizują zatwierdzony program nauczania, w tym indywidualizują pracę z uczniem na lekcjach, dostosowując metody i formy pracy do potrzeb i możliwości dziecka.

Standard III: Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności i posiadają kompetencje niezbędne do realizacji z uczniami klas I-III szkoły podstawowej zajęć wspierających, wynikających z przeprowadzonego w szkole rozpoznania.

.....
(pieczęć i podpis dyrektora)

⁹ Należy uzupełnić, w przypadku gdy w skład zespołu wchodzi dodatkowe osoby np.: bibliotekarz, wychowawca świetlicy, psycholog.